

دکتر راه افتادن درسته آنگاه ملا و ملائی در برادره که از بهترین مدرسه ایران بهم یاد بخورند و در میان
دولت بعد و صرف مملکت ایران بیاید بطور مخصوص به وقت خود «۱۰» به از آنهمه از بهترین و
روسی ادوات آنگاه برابر یکدیگر جمع فوق الذکر کرده چند صفت شده

صفتهاست بعد از آنکه از آنرا نویسی :

۱ Prof Graal از وزارت جنگ

۲ Commisariat Rosch که از توپخانه آنگاه

۳ Dr. Franke از طرف جمع Dilrot که از مجمع دیگر اطباء آنگاه مرید شده

۴ Consul Werners از وزارت خارجه

۵ v. Druffel رئیس شعبه ایران در وزارت خارجه

۶ Regierungsrat Südkoff از شعبه عقیدات در وزارت خارجه

۷ Oberregierungsrat Strunk مستقر در اداره دواخانه

۸ Dr. Hugel دکتر فک در مدیریت بریتانیا آنگاه ایران در آنگاه

۹ عزت ابراهیم هایت نائب این وزارت

۱۰ گفتند که دکتر کامر نظخانه تهیه کرده و با اطلاع معارضین در مشفق قبول شده در تاریخ اینها
نظخانه فوق الذکر نیز بنحیثی آنگاه تا به وقت علیه روانی نباشد از اعضاء خود در این مقام و در این
صورت گفته شد و تمام معارضین حاضر شدند و این مجمع حکمیکه بگردد و دارد و هر کس میخواهد عضویت
از آن قبول نماید این معارضین نظخانه را اضافه کند

هیت نزد امیران دارد در این وقت هم الحظ و دکتر روزن Dr. Rosen وزیر خارجه آنگاه در
حوزه هیت زنی باشد و در بنیاد آن قبول خواهد کرد و نیز در حال جمع فوق الذکر «۱۰» به
به طرز هرگز آن وقت تکلیف در به اکثریت آنگاه در مدیریت به هیت Dr. Hugel قبول آنگاه
ادوات آنگاه درسته آنگاه تمام ادوات با آنرا جمع بر سر زودتر شروع نگاه کرده و مستقر
خود را تکلیف و صرف مملکت صفت نمایان نماید

هیت نزد امیران در حدسه لا کمانه است درسته آنگاه گذارد و در بنیادینا درم

چون وقت اعظم ضایع این درسته از طرف دولت ایران است درسته آنگاه به هیت و به هیت

« دارالصنایع » گذارده که این معارضین اکثریت قبول شده فعلا این معارضین را معارضین از وزارت

معارضین و به هیت آنگاه از جریان این معارضین در وزارت خارجه معارضین معارضین

صالح

نظخانه

شماره سند: ۱۶۲

فرستنده: دکتر هیک وکیل محکمه

گیرنده: سفارت ایران در برلین

موضوع: تأسیس مجدد مدرسه آلمانی در تهران

تاریخ: ۱۲ ژوئن ۱۹۲۳

متن سند:

ترجمه

سفارت سنیه دولت علیّه ایران در برلن

آقای شارژ دافر، با کمال افتخار به عرض می‌رساند، که هیئتی به اسم (مدرسه آلمان و ایران) در برلن تشکیل گردیده، که مقصودش مثل این است، که از نو ترتیب مدارس آلمانی را در طهران بر روی اساس تازه ایجاد نماید. و از این راه بروابط معنوی که در نتیجه تأسیس مدرسه آلمانی در طهران در بین مملکتین ایران و آلمان حاصل گردیده، خدمتی نموده، بعوالم حسنه موجوده توسعه بیش از پیش ببخشد. چون حصول این مقصود بدست دولت آلمان امروزه امکان پذیر نیست، هیئت مزبور درصدد برآمده، که بدون هیچگونه رسمیتی شخصاً عهده‌دار پیشرفت این مقصود گردیده و امیدوار است بیش از آنچه برای دولت آلمان مقدور بود در این راه صرف جدّ و جهد و استعمال وسایل لازمه بنماید.

هیئت رئیسه این جمعیت عبارت از اشخاص ذیل است:

دکتر هایل^۱ که سمت ریاست هیئت را دارد، و حضرت مستطاب آقای محمودخان احتشام‌السلطنه، آقای کوهن^۲، آقای دکتر فریکه^۳ که اعضاء و مدیران این کار هستند. این هیئت در دفاتر رسمی دولتی آلمان ثبت و وجود قانونی حاصل خواهد نمود.

1. Dr. Heyl

2. Kuhn

3. Fricke

بنده علیهذا از جنابعالی خواهشمندم، مراتب را به عرض دولت علیه رسانده، و خاطر نشان اولیاء محترم دولت علیه بفرمایید، که فعلاً به مناسبت اینکه دولت آلمان از تأسیس مدارس آلمانی در طهران ناگزیر است، خودداری نماید. دولت علیه ایران خوب است، مبلغ بیست هزار تومانی را که برای مدارس مزبوره مجلس شورای ملی تصویب نموده، که هر ساله پرداخته شود، به اختیار هیئت مدرسه آلمان و ایران به گذارند، و به جنابعالی اختیارات بدهند که با هیئت مزبوره در این خصوص قرارنامه‌های لازمه را منعقد دارید. علاوه بر این از جنابعالی خواهشمندم، از دولت علیه تقاضا فرمایید، که مخارج مسافرت اعضاء مدارس مزبوره را نیز از آلمان به ایران به عهده گرفته، در پرداخت مخارج مزبوره دستورالعمل لازم به آن سفارت سنیه بدهند. امیدوارم عنقریب مقاصد هیئت را مفصلاً به طور شفاهی بعرض برسانم. در اینجا همینقدر متذکر می‌شود، که فعلاً تأسیس مدارس ذیل را هیئت در نظر گرفته است. یک باب مدرسه متوسطه موافق پروگرام مدارس متوسطه آلمان، یک باب مدرسه دواسازی، یک باب مدرسه، یک باب مدرسه برای عملیات فلزی.

بدیهی است، سعی هیئت بیشتر در آن خواهد بود، که در تأسیس مدارس مزبوره هر چه زودتر اقدامات لازمه بنماید، که در پاییز هذالسنه فرنگی مدارس مزبوره بتوانند، دوره عملیات خود را شروع نمایند. احترامات فایقه خود را تقدیم می‌دارم. امضاء دکتر هیک وکیل محکمه

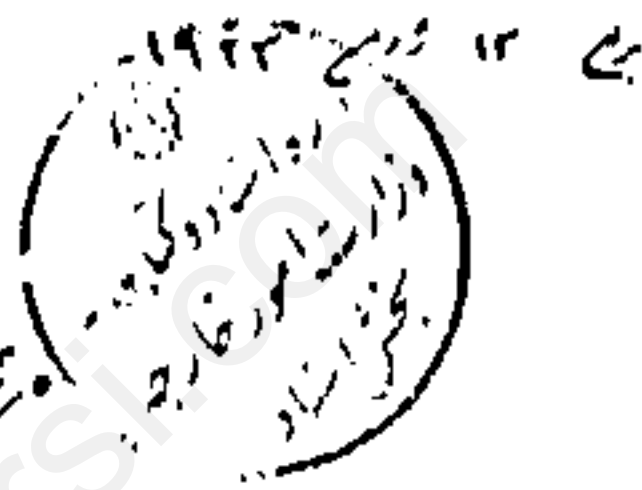
دفتر سفارت شاهنشاهی ایران در برلین

۱۰

سواد مرسله به	دو	مورخه	۱۳	شماره	۱۹
---------------	----	-------	----	-------	----

ترجمه

شماره نامه وزارت عدلیه ایران بدین

بشماره نامه وزارت عدلیه ایران بدین
 منظور اینست که در صورتیکه ملاقات در تهران در صورتیکه امکان داشته باشد
 در نتیجه تأسیس بیمارستان در طهران و تعیین نام آن ایران و آنگاه مقرر گردید که
 تا تسهیل بشود این بیمارستان چون حاصل این تصدیق است که در تهران امکان
 نیست فریبده تصدیق نامه که در این بجهت است که در طهران امکان
 بشود نامه وزارت عدلیه ایران بدین جهت صرفه خود را استعمال نماید
 جهت تهیه این عیال در تهران است و دکترها که سمت است است
 در حیطه است محرماتان چنانچه در دکتر کوهن و دکتر فریکه که عیال
 در این استند این جهت در تهران در صورتیکه امکان است در تهران حاضر خواهد شد

۲

نبأ عفوذا لذلک فاجلک فی حقیقتهم مراتب و در فرزند است علیه سانه و نایان ن لولا و لستم بلیت و نه بفرست که
 فقد بلیت بلیت آلمان از ناسیر در سرتان در لایان اگر بلیت خود در لایان بلیت آلمان است
 مبلغ مست بلیت در کماله برابر مبلغ فرزند در سرتان و لایان بلیت که در لایان بلیت آلمان است
 بگذرد و بلیت در سرتان بلیت فرزند در لایان بلیت آلمان است علیه سانه
 فاجلک فرزند بلیت علیه سانه فرزند که در لایان بلیت آلمان است
 مارج فرزند در سرتان بلیت آلمان است علیه سانه
 در این بلیت که فرزند بلیت آلمان است علیه سانه
 یک باب بلیت آلمان است علیه سانه
 فاجلک فرزند بلیت آلمان است علیه سانه
 شرح نامه بلیت آلمان است علیه سانه

شماره سند: ۱۶۳

فرستنده: سفارت ایران در برلین

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تأسیس مجدد مدرسه آلمانی در تهران

تاریخ: ۲۹ جوزا ۱۳۰۱ هـ ش مطابق با ۲۰ ژوئن ۱۹۲۳

نمره: ۱۳۶۶

متن سند:

مقام منیع وزارت جلیله امور خارجه

در تعقیب معروضه مورّخه ۲۵ ثور ۱۳۰۲ نمره ۱۲۴۰ اینک به عرض می‌رساند، که در خصوص مدرسه آلمانی که اخیراً بر حسب تصمیم کمیته جدیدالتأسیس که تفضیل آنرا در لایحه فوق‌الذکر به عرض رسانده است، مسمی به (دارالصنایع) شده است، مذاکرات طولانی شده، و جلسات عدیده در این دو هفته اخیر تشکیل گردیده، و امیدوار است، تأسیس توسعه مدرسه مزبوره از هر حیث برای کسب علوم و صنایع فنی برای ایران خیلی مفید و تا درجه اولیای اطفال را از اهزام بستگان خود به اروپا مستغنی دارد. نظر به اطلاع کاملی که بنده از ترتیب مدارس آلمان و احتیاجات ایران دارد، هر دفعه شخصاً در جلسات حاضر و سعی نموده است، که مدرسه مزبوره منحصر به تدریس مقدماتی و آموختن عملیات فنی نباشد. بلکه کلاس علمی آن به تدریج موافق پروگرام مدارس آلمان توسعه یابد. به قسمی که شاگردان فارغ‌التحصیل شعبه علمی مدرسه مزبور بتوانند، در دارالفنون‌های اروپا داخل و واقعاً استفاده کنند. و مثل حالا نباشد که اغلب از شاگردان بواسطه نداشتن معلومات مقدماتی خود را بوسیله دسایس و تشبّات و نه به موجب اطلاعات علمی داخل دارالفنون می‌کنند. معلوم است، به این ترتیب ده سال هم که به دارالفنون بروند، استفاده نخواهند کرد.

در هر صورت کمیته مزبوره اینک به طور جدّی داخل کار شده، و با مساعدت و حمایت

مقامات رسمی در پیشرفت امور راجعه بمدرسه نتایج خوبی حاصل گردیده، و به زودی معلمین و متخصصین برای افتتاح مدرسه و شعب دواسازی و نجاری و دبّاغی اعزام خواهند شد. رئیس کمیته مزبور دکتر هایل (Dr. Heyl) شرحی در این خصوص به بنده نوشته است، که ترجمه آن لفاً ارسال می شود. مستدعی است، مندرجات آنرا به فوریت در تحت نظر گرفته، تصمیم دولت علیه را به طور اختصار تلگرافاً و مفصلاً بوسیله پست مرقوم فرمایند، که فدوی بتواند کاملاً حوائج دولت علیه را در موقع مذاکرات به مورد اجرا بگذارد و نتیجه مطلوبه حاصل گردد. امضاء

[حواشی]:

- سواد از مراسله و ملفوف برای وزارت علوم بفرستید و تقاضای جواب فوری بکنید.

۲۲ اسد ۳۰۲

سازمان تعلیم و تربیت ایران

۱۶ مرداد ۱۳۰۱
۲۰ شهریور ۱۳۰۱

۱۰

مقام شیخ فاضل صلی الله علیه و آله

توجه
بیت

در تعقیب سرگذشت ۲۵ شهریور ۱۳۰۱ (۱۳۰۱) از یک نفر میانه در (مجلس) که در دفتر شما در تهران

آدم خسته بود در نامه فوق الذکر که در میان است (داره الصانع) نامه است نکات آنرا در این نامه

در این نوشته نقل کرده و در این نامه است تا سر و سره هر دو را در این نامه است همان کتب که در این نامه

میدانند و در این ملاحظه که در این نامه است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته

و اینها است ایران در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته

عینت فزینا شد که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته

علم هر دو نفر میانه در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته

بر این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته

مسلک است این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته

میتواند در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته

میدونی معین است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته

آدم (Heyl) در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته

مذکر است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته است که در این نوشته

Handwritten notes in the right margin, partially obscured by a watermark.

(اولی کتب)

Large handwritten signature and stamp in the bottom right corner.

شماره سند: ۱۶۴

فرستنده: سفارت آلمان در تهران

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: تأسیس شرکتی بنام «مدرسه آلمان و ایران»

تاریخ: ۲ ژانویه ۱۹۲۴

نمره: —

متن سند:

جناب اجل آقای ذکاءالملک وزیر امور خارجه

از دوستدار چنین تقاضا شده است، که به استحضار خاطر مبارک برسانم، که در برلن در تحت ریاست دکتر Heyl شرکتی به اسم «مدرسه آلمان و ایران» در طهران تشکیل شده، و این شرکت را دولت آلمان به رسمیت شناخته است. و منظور از ایجاد و تأسیس شرکت مزبور آن است، که برای مدرسه حرف و صنایعی که اولیای دولت علیه در نظر دارند، قریباً در طهران افتتاح نمایند، معلمین و وسایل لازمه تعلیم آماده و تهیّه نمایند. این است، که دوستدار خواهشمند است، مراتب را به استحضار نواب والا شاهزاده وزیر معارف رسانیده، و از ایشان خواهش کنند، که مستقیماً و یا بوسیله این سفارت داخل در روابط با شرکت مزبور بگردند.

مراتب .... شولنبورک^۱

[حاشیه]:

- اداره سوّم

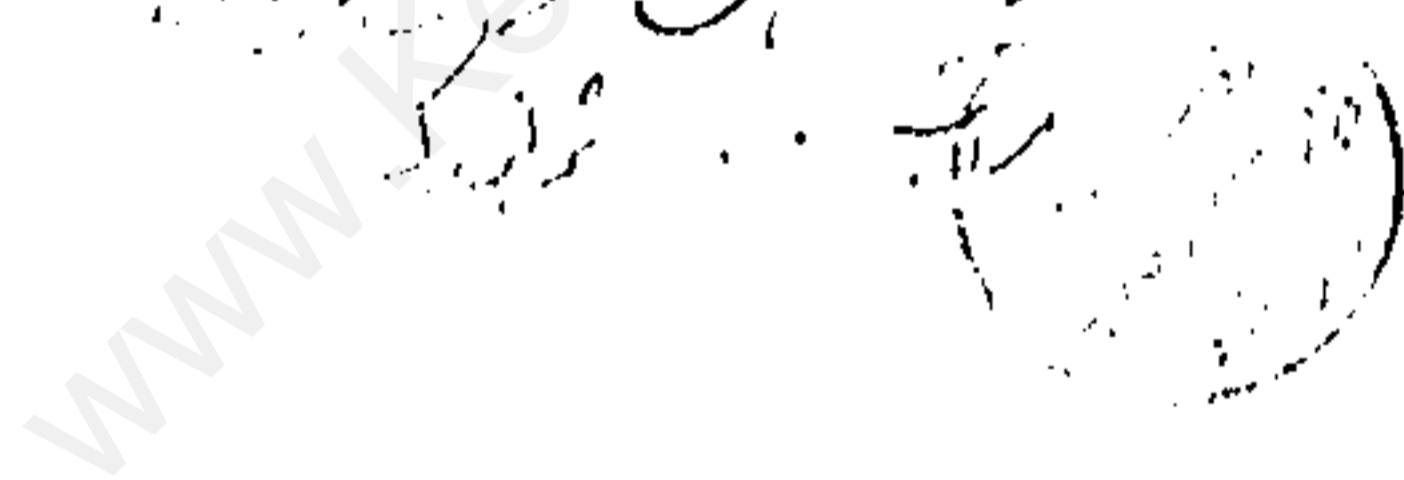

وزارت امور خارجه و وزارت امور خارجه

توجه: مکتوب سعادت آملی نود و سه هزار و ۲۰۰ شماره ۱۹۲۲

مخاطب: حضرت آیت الله العظمی بروجردی

از سرسینه آیت الله العظمی بروجردی که در تاریخ ۱۱/۹/۲۸
 فرستادیم "مکتوب آملی نود و سه هزار و ۲۰۰ شماره ۱۹۲۲"
 و نظر از آنکه سرسینه بروجردی است که بر سرش حرف و چنانچه
 سلطان و دیگران از آن مکتوب آملی نود و سه هزار و ۲۰۰ شماره ۱۹۲۲
 شماره ۱۱۹۹ و در تاریخ ۱۱/۹/۲۸ و در تاریخ ۱۱/۹/۲۸
 بهرک بروجردی (۱۱/۹/۲۸) شماره ۱۱۹۹

Deutsche Gesandtschaft.

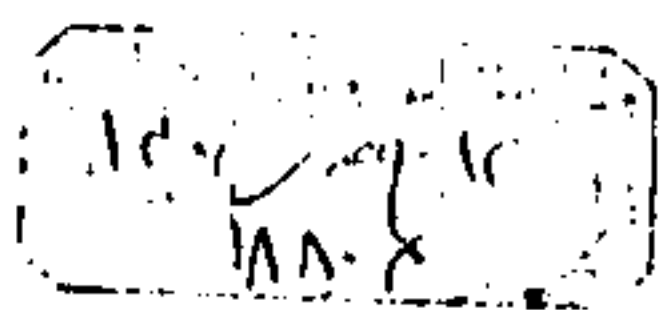
Téhéran, le 2. Janvier 1924.

(101)

Monseigneur le Ministre,

J'ai été prié de communiquer à Votre Excellence que, à Berlin, sous la présidence du Docteur Heyl, s'est formé une société sous le nom "Deutsch - Persische Schule in Teheran F.R.", société qui a été officiellement reconnue par le Gouvernement Allemand. Ladite société a été créée dans le but de procurer au Gouvernement Impérial de Perse les professeurs et les matières d'Instruction nécessaires à l'école d'art et de métiers dont l'ouverture est envisagée à Téhéran.

En priant Votre Excellence de bien vouloir porter ce qui précède à la connaissance de Son Altesse le Ministre de l'Instruction Publique et d'inviter Son Altesse de se vouloir mettre en relation, soit directement soit par l'entremise de cette Légation, avec ladite Société Je profite de l'occasion pour renouveler à Votre Excellence l'assurance de ma haute considération

F. W. Schulerburg.

Son Excellence

Sohrabi et Mohr

Ministre Impérial des Affaires Étrangères.

شماره سند: ۱۶۵

فرستنده: سفارت آلمان در تهران

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: معرفی دکتر استرنک به عنوان رئیس مدرسه آلمانی در ایران

تاریخ: ۲۵ دلو ۱۳۰۲ هـ ش

نمره: ۱۱

متن سند:

یادداشت

مع التوقیر سفارت آلمان دکتر استرنک Dr.Strunck رئیس مدرسه آلمان و ایران را که اخیراً وارد شده، به وزارت جلیله امور خارجه شاهنشاهی ایران معرفی نموده، و ضمناً خاطر نشان می نماید، که مشارالیه اختیارات تام دارد، راجع به تأسیس مدرسه صنعتی آلمان با مقامات مربوطه دولت علیه ایران داخل مذاکره شده، و قرار افتتاح مدرسه مزبور را بدهد. بنابر این خواهشمند است، مقرر فرمایند مشارالیه را به وزارت جلیله معارف و اوقاف معرفی نمایند، که زودتر راجع به تأسیس مدرسه فوق الذکر با کارکنان وزارت خانه معزیه الیهها داخل مذاکره شود.

وزارت جلیله امور خارجه شاهنشاهی ایران

- فوری است، اداره سیم:

مراتب را به وزارت علوم اطلاع دهید.

Deutsche Gesandtschaft.

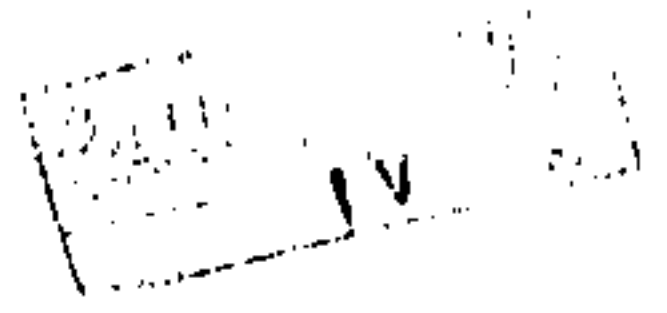
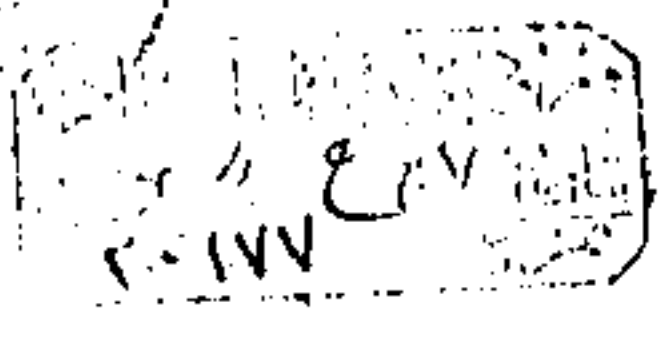
تاریخ ۲۵ دی ۱۳۰۴
شماره ۱۱
دفتر

یادداشت

معرفی جناب دکتر استرنک Dr. Sternk
بسیار مدتی در این راه که اخیراً وارد شده بود وزارت معین
در این وقت به این راه که در این وقت که
من به این وقت که در این وقت که
نشانی در این وقت که در این وقت که
افتتاح در این وقت که در این وقت که
شماره در این وقت که در این وقت که
ردم در این وقت که در این وقت که
در این وقت که در این وقت که

بزرگوار

دکتر استرنک
وزارت معین

وزارت معین

شماره سند: ۱۶۶

فرستنده: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پرداخت مخارج مدرسه آلمانی از طرف دولت

تاریخ: ۷ حوت ۱۳۰۲ هـ ش

نمره: ۶۷۱۱

متن سند:

وزارت جلیله امور خارجه

در جواب مرقومه نمره ۲۰۲۱۱ راجع به دکتر استرنک^۱ محترماً اشعار می‌دارد که مشارالیه به این وزارت خانه آمده و مذاکرات با ایشان در جریان است. چنین مقرر شده است که دولت تمام مخارج مدرسه را عهده‌دار شده معلمین فنی را از آلمان استخدام نماید. در این صورت مقتضی است با ملاحظه سوابق و دوسیه و قرارهای مربوط شرحی از طرف آن وزارت جلیله به سفارت آلمان نوشته شود که چون دولت تمام مخارج مدرسه صنعتی را خواهد پرداخت. لازم است مدرسه را با جمیع ملحقات و لوازم موجوده‌اش به دولت واگذار نمایند تا درصدد مرمت و اصلاح آن برآید. البته سوابق و دوسیه‌های مربوط به مدرسه که در سفارت موجود است نیز مطالبه خواهند فرمود که تحویل داده شود. ح امضاء

محل مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

۶ امون (۵)
بنامیخ ۷ برج صحت سنه ۱۳۰۲
لعمریه ۱۱۹۷ ۹ ضمیمه

وزارت معارف و اوقاف
و صنایع مستظرفه

اداره معارف
دائرة معارف

دندت عیند اور فارم

در جواب مرقوم ۲۰۲۱۱ درج بدست شرکت قمری شماره ۱۰۰
باین دندت فخر آمده و مذاکرات با ایشان در جریان است ضمن معرکه
صورت تمام مخارج مکتوبه شده و در سند استین فخر از زندگمان در علم
شمارت با عیند لوبی و کسبه و قدوسی در بطور عرفان
دندت عیند سعادت امان نوشته زد چنانچه تمام مخارج مکتوبه
خود به شرکت عیند در سند رو جمع طاعت و علم موجود است
و در سند عیند آ در سند است و در سند آن برادر است لوبی و کسبه
در سند که در سند است و در سند است

اداره معارف
دائرة معارف

شماره سند: ۱۶۷

فرستنده: سفارت ایران در برلین

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: درخواست عکسهای مختلف از مناظر طبیعی، ورزش، تأسیسات عمومی جهت چاپ

در روزنامه‌های مصوّر برلین

تاریخ: ۱۵ دسامبر ۱۹۲۴

نمره: ۶۷۹

متن سند:

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

لزوماً خاطر اولیای آن وزارت جلیله را مستحضر می‌دارد، که اغلب از طرف روزنامه‌جات مصوّر هفتگی برلن از سفارت درخواست عکسهای مختلفه راجع به ورزش، نظام دولت، منظره‌های طبیعی، دورنماهای شهر و تأسیسات عمومی و غیره می‌نمایند، که در روزنامه‌های مصوّر خود برای جلب توجه عامه چاپ نمایند. و بدیهی است، چون این سفارت دارای این قبیل عکسها نیست، مجبوراً جوابهای منفی می‌دهد. البته آن وزارت جلیله تصدیق می‌فرمایند، که هر مملکتی باید خود را به هر وسیله و طریقی هست، به ممالک دیگر شناسانده، آداب و اخلاق و ترقیّات جدیدی که از هر جهت نمونه است، گوشزد ملل دیگر نماید. و حق امروزه تمام دول برای اینگونه تبلیغات مصارف مخصوص در سال معین نموده‌اند. بنابراین مناسب است، که از طرف آن وزارت جلیله دستور داده شود، تا عکسهایی در این زمینه تهیه شده، به این سفارت ارسال گردد. تا در موقع لزوم به روزنامه‌های مصوّر داده شود. عبدالعلی صدیق السلطنه

[حاشیه]:

- سواد به وزارت جنگ و فوائد عامه بفرستید و بخواهید که حتی المقدور به این منظور

کمک نمایند.

برلن مورخه ۱۵ شهر دی ماه ۱۳۱۱

شماره ۶۷۹

سازمان مصلحت دربار - جلد دوم

لرود نظر بر این گزارش از وزارت معینه رسیده است که در این مورد

در زمانه سابقه مقدمه گنج بر این گزارش در وزارت معینه

در معین به دفتر نظام رسیده است که در این مورد

تأسیسات عمرانی در این زمینه در وزارت معینه

در این مورد به وزارت معینه رسیده است که در این مورد

سازمان مصلحت دربار این قبیل گزارشها را در وزارت معینه

البتة گزارشات معینه رسیده است که در این مورد

به رسیدن و طریق رسیدن به آنکه این گزارشات در وزارت

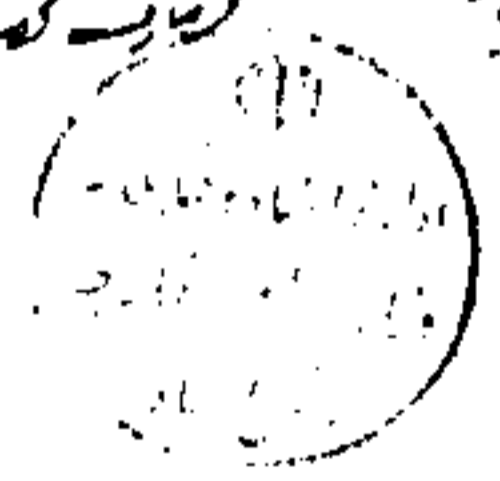
داخلت و در قباله معینه رسیده است که در این مورد

در این مورد به وزارت معینه رسیده است که در این مورد

در این مورد به وزارت معینه رسیده است که در این مورد

این نامه در

Handwritten notes and signatures in Persian script, including the name 'الامیر محمد'.

شماره سند: ۱۶۸

فرستنده: وزارت مالیّه (اداره محاسبات کل)

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: مخارج طبع راپرت مشروح پرفسور هرزفلد^۱ راجع به آثار قدیمه تخت جمشید.

تاریخ: ۲۲ حمل ۱۳۰۴ هـ ش

نمره: ۳۸۵۳

متن سند:

وزارت جلیله امور خارجه - اداره محترمه سوّم سیاسی

مرقومه نمره ۲۱۴۱۳ وزارت جلیله امور خارجه راجع به مخارج طبع راپرت مشروح

پرفسور هرزفلد آلمانی راجع به آثار قدیمه تخت جمشید واصل گردید. متمنی است، راجع به

ترتیب طبع آن به اداره ملزومات کل مراجعه فرمایند. امضاء

[حاشیه]:

- راجع به موضوع فوق با رئیس اداره ملزومات مذاکره شد. مشارالیه متقاعد شد، اقدام

نماید، که وجه مزبور بوسیله اداره محاسبات وزارت امور خارجه به پرفسور هرزفلد عاید شود.

۲۵ فروردین ۱۳۰۴ - امضاء

بیتاریخ (۴) بروج اسنه نیل کم ۱۳۰

نمره ضمیمه

وزارت مالیه

اداره

دایره

در ذلت جلیه امد خارجه - اداره گمرک
 روزنامه ۱۳۱۳ وزارت جلیه امد خارجه دایره به خارج طبع وزارت شروع نمود در روز ۲۴
 با تاریخ ۱۳۱۳ جلیه امد خارجه گمرک دایره به ترتیب طبع آن اداره وزارت گمرک

مهر

رایج مریض فوق با رئیس ادار مریضات مراکز شریک تقدیم
 تمام نماید و در مورد رسید ادار مریضات وزارت امر نماید
 به پرسنل مریضخانه ۲۵ روزی ۱۳۰

مهر

مهر

شماره سند: ۱۶۹

فرستنده: وزارت فلاح و تجارت و فواید عامه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ارسال عکس جهت چاپ در مجلات مصور آلمان

تاریخ: ۳۰ شهریور ۱۳۰۴ هـ ش

نمره: ۷۷۶۹

متن سند:

وزارت جلیله امور خارجه

در جواب مرقومه نمره ۲۰۴۰۸ مورّخه ۷ دلو ۱۳۰۳ که متضمن سواد مراسله سفارت دولت علیّه مقیم برلن دائر به درخواست عکسهای مختلفه راجع به ایران بود، اینک یک دوره از عکسهای نظامیانیکه در مواقع مختلفه برداشته شده، (یکصد و ده قطعه عکس) لفاً ارسال گردید. متمنی است، قدغن فرمایید، عکس مزبور برای طبع و انتشار در مجلات مصور برلن به آلمان فرستاده شود. بدیهی است، سفارت برلن مطابق ظهر عکسها ترجمه و به مجلات مزبوره توضیح خواهند داد. تیمورتاش^۱

محل مهر: وزارت فلاح و تجارت و فواید عامه

۱. تیمورتاش: عبدالحسین خان تیمورتاش وزیر دربار و از مقربان رضا شاه بود. وی در اواخر عمر مغضوب شاه و محبوس گردید، او را محاکمه و محکوم کردند. وفات وی در سال ۱۳۱۲ هـ ش اتفاق افتاد.

نوعه (ه)

بتاریخ ۴ برج مهر ۱۳۰۳ سنه

نمبره ۷۷۶۹ ضمیمه ۱۱۵

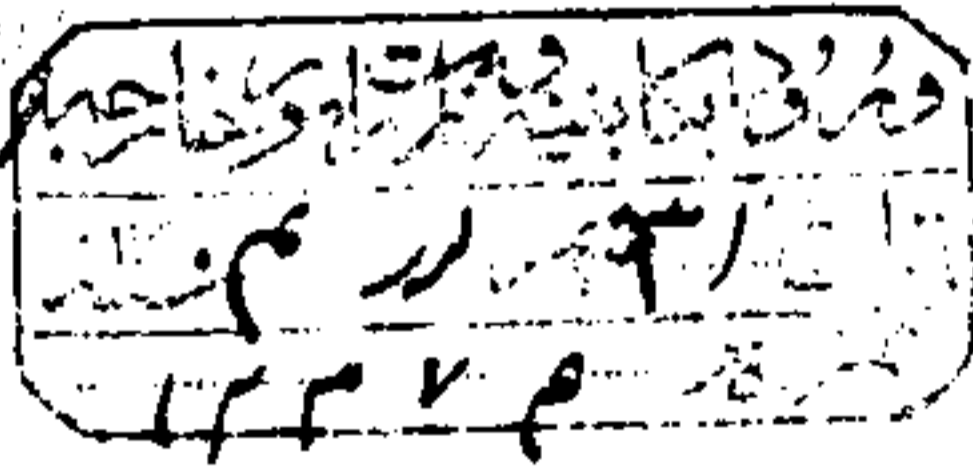
وزارت فلاحت و تجارت و فواید عامه

اداره

دایره

وزارت معین امور خارجه

در جواب رقومه نمبره (۲۰۴۰۸) کرفه ۷ در ۱۳۰۳ شمسر کفول سند صادره
 قسم برین دارمدرجات عکسها محمله راجع بانکله نوین کفوره در عکسها نظیر
 محمله برده شده (کفوره قطعه عکس) فک در یک کدر شمرست در من را
 عکس زبور را طبع دهش در محلهت صادر برین بلجان و تمام نو بر بهرست عکسها
 برین مطابق نظر عکسها ترجمه و بجدت زبور و بیج موافقت مباد است در کفول

لدا اران کم
۱۳۰۳/۶/۴

ضمیمه

وزارت معارف و اوقاف

وزارت معارف و اوقاف

و صنایع مستظرفه

تخصیص تراکت شهر کابل وزارت معارف و اوقاف

اداره معارف

در شأنه جبهه در وزارت معارف و اوقاف

دائرة معارف

این بیان در خصوص زمینها و تراکتهای

نمره ۳۹۸۱

اندر در شأنه از طرف کارکنان معارف و اوقاف

توضیح بر اینست که زمینها و تراکتهای

لدارک

تاریخ بروج شهر کابل

۱۰۷۹۷

شهر کابل در پیش از این در تصرف

امان چهار کارخانه بود که در

محل نظر وزارت معارف و اوقاف

تیم جمع و بعد استعمال این زمینها

در بر طبقه عیناً در زمینها و تراکتهای

محل که در متخصیص این زمینها

چهار کارخانه است پس از آنکه

معارف و اوقاف در زمینها و تراکتهای

در در زمینها و تراکتهای و زمینها

تاریخ بروج شهر کابل

شماره سند: ۱۵۸

فرستنده: سفارت ایران در برلین

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: در باب پروگرام مدرسه آلمانی در تهران

تاریخ: ۴ رجب ۱۳۴۰ هـ ق مطابق ۴ مارس ۱۹۲۲

نمره: ۱۸۶۰

متن سند:

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

در تعقیب مذاکراتی که راجع به اصلاحات پروگرام مدرسه آلمانی در طهران از طرف دولت علیه با مأمورین دولت آلمان شده است، اینک وزارت خارجه آلمان نقشه که برای پروگرام مدرسه مزبور کشیده است، و تأسیسات کلاسهای فنی که خیال دارد، بر حسب میل دولت علیه به مدرسه مزبور اضافه نماید، به این سفارت فرستاده که سواد آن لفاً ارسال می شود. این نیت دولت آلمان واقعاً فوق العاده شایان تقدیر است. و بلاشک می توان انتظار داشت، که با این ترتیب هر ساله جمعی جوانان در این مدرسه تربیت شوند که قسمتی از آنها برای احتیاجات اداری و اقتصادی و قسمت دیگر برای حوائج فنی به کار آیند. مقتضی است که دولت علیه پروگرام ملفوف را به فوریت در تحت نظر و مورد توجه قرار داده، نظریات خود را به دولت آلمان اطلاع دهند که هر چه زودتر مدرسه مزبوره افتتاح گردد.

طهران

۴۶۲

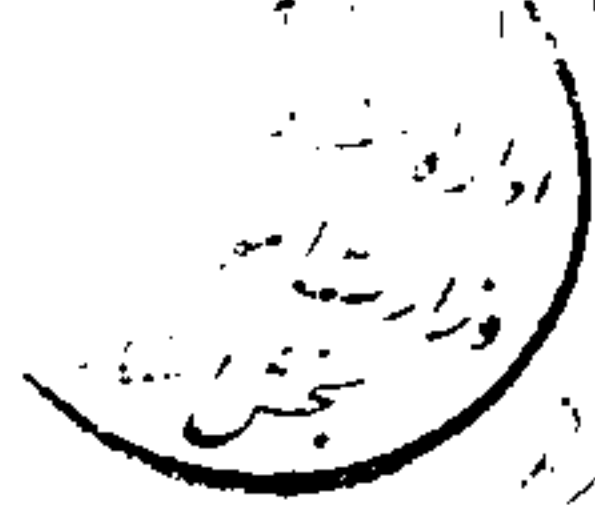

برلین
۴ جمادی الثانی ۱۳۴۰
۴ آبان ۱۹۲۲
۱۸۶۰

سفارت دولت علیه ایران

تعامین وزارت صلوات الله علیه

و تعقیب مذاکراتی که در اوج باصفاست بر سر کرم مورس آلمانی در ظاهر با ما مورد حاکمیت است
شده است بیک وزارت صلوات الله علیه نقشه که برای پروگرام مورس مزبور کشیده است و نهایت
کله و آنرا که خیال دارد بر حسب سهرج تعلیه مبرسه زور در خانه نگار با این وزارت
فرستاده که سولدان لغا ارسال شود این مرتبه دولت آلمان واقفاً فوق الملک
این تقدیر است و بدستگاری استخوان انتظار داشت که با این ترتیب هر ساله
جمع جوانان در این مورس ترتیب شوند که قسم از آنها برای احتیاجات دولت
و اقتصادی قسمت دیگر برای جوارح فرنگی بکار آیند مقتضی است که در تعلیه
پروگرام مغربان بفرستد در دست کار شود تا به آید و آید در دست
مورد دولت آلمان را اطلاع دهند که سر عمه خود در مورس مزبور به اتمام کردند

۱۸۶۰
۴ آبان ۱۹۲۲
۴ جمادی الثانی ۱۳۴۰

شماره سند: ۱۵۹

فرستنده: سفارت ایران در برلین

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: مخارج مدرسه آلمانی

تاریخ: ۲۲ جوزا ۱۳۰۱ هـ ش مطابق با ۱۲ ژوئن ۱۹۲۲

نمره: ۲۷۶

متن سند:

مقام منیع وزارت جلیله امور خارجه

بعد از وصول تلگراف نمره ۷۵۳ از وزارت جلیله راجع به مدرسه آلمانی فوراً با وزارت خارجه آلمان در تعقیب مذاکرات سابق مذاکراتی نمود. ولی معلوم می‌شود، بواسطه عسرت مالیّه دولت آلمان نمی‌تواند، دیگر کمک نقدی بنماید. ولی حاضر است: اولاً مخارج تعمیر مدرسه را تماماً پردازد و می‌گویند به مسیو زمر^۱ در این خصوص دستور لازمه داده‌اند.

ثانیاً دولت آلمان لوازم مدرسه را با اسبابهای لازمه از قبیل کتاب و نقشه و ادوات لازمه برای شعبات فنی که می‌گویند مبلغ معتنابه می‌شود خواهد داد.

ثالثاً اعزام معلمین با مخارج مسافرت آنها را دولت آلمان به عهده می‌گیرد و رضایت دولت علیه را در انتخاب معلمین و مدیر مدرسه شرط مهمّ قراردادده است. ولی غیر از این می‌گویند، نمی‌توانند با تنزل قیمت مارک، دیگر کمک نقدی بنمایند. معهداً این سفارت پیشنهاد نموده، اگر واقعاً برای دولت آلمان کمک نقدی فعلاً غیر ممکن است، شاید ممکن باشد، مبلغی را که دولت آلمان قرار بود، سالیانه بدهد، دولت علیه به طور مساعده از صندوق خود پردازد. و بعد دولت آلمان حدی الامکان این قرض خود را به دولت علیه رد نماید. در اینجا فعلاً زیر این

بار نرفته‌اند. خوبست در طهران هم با سفارت آلمان در این زمینه مذاکره و اگر قسم دیگر میسر نشود، همینطور تمام شود. مراتب را نیز مختصراً دو روز قبل در تحت تلگراف نمره ۲۷۵ به اطلاع آن وزارت جلیله رسانید. علیقلی

[حاشیه]:

- اداره سیّم، سواد به وزارت معارف ارسال شود.

LÉGATION IMPÉRIALE
DE PERSE

BERLIN, LE ۱۳ ژوئن ۱۹۲۲
۲۲ جزا ۱۳۰۱

برین تاریخ

۲۷۵

مقام شیخ وزارت عدلیه اور فرانس

بعد از وصول تلگراف ۷۵۴ وزارت عدلیه راجع به درجه آمانی وزیر وزارت خارجه
آمان در تعقیب مذاکرات سابق مذاکراتی که در عدم موفقیت بواسطه عسرت این دولت آمان
نیز قرائت دیگر کمک نقدی نماید در آن حضرات اولاً کل مجموع تعمیر درسه را تا تا بهر دوازده
کیلیفید بسوی زمر در اینج همی دستر لازم داده اند چنانچه دولت آمان لازم درسه را
اسباب لازم از قبیل کتاب و نفقه دادوات لازم در اینج همی تعمیر و کیلیفید مبلغ نقدی
مقتضی خواهد داد و چون در اولم معلین و خارج ساریت این دولت آمان بعد بگیرد
در ضایعات دولت عدلیه را در انتهای معلین و در هر درسه شرط هم قرار داده است و
غیر از اینج کیلیفید نیز قرائت و بتزنی قیمت دیگر کمک نقدی نماید معین اینج همی
بیشتر هم اگر واقف در این دولت آمان کمک نقدی ضایعاتی که در اینج همی
مهرت آمان قرار نماید بهر هر تعقیب بطوریکه از صندوق نقد بهر دوازده دولت
آمان که در اسلامان اینج قرض خواهد بود عدلیه زود نماید در اینج ضایعاتی از اینج همی
خوبت در نظر اندم و بغیرت آمان در اینج زمین مذاکره و اگر رقم دیگر میزند بهینطور تمام
مات را نیز فقیرت هم روز هر وقت تلگراف ۲۷۵ با مطلع وزارت عدلیه رسانند

مطلع

۱۵۱۱ ۳
۱۱۳۱۴

۲۱۷۷
۱۳۰۱
۳۲۱۴
۱۰۱۱۰

لغات
دولت عدلیه
۱۰۸

شماره سند: ۱۶۰

فرستنده: —

گیرنده: —

موضوع: تصویب اعتبار مدرسه صنعتی ایران و آلمان در مجلس شورای ملی

تاریخ: ۲۷ سنبله ۱۳۰۱ هـ ش.

نمره: —

متن سند:

تصویب اعتبار مدرسه صنعتی ایران و آلمان

ماده اوّل

مجلس شورای ملی تصویب می‌نماید، که سالیانه مبلغ هشت هزار تومان اضافه بر دوازده هزار تومانیکه سابقاً تصویب و مقرر شده، به مصرف مدرسه صنعتی ایران و آلمان در طهران برسد.

ماده دوّم

وزارت معارف مأمور ترتیب دستور تعلیمات مدرسه و نظارت در اجرای آن است در جلسه روز سه شنبه ۲۷ برج سنبله ۱۳۰۱ تصویب شد.

وزارت امور خارجه

تصویب اعتبار مدرستہ صنعتی ایران و آلمان

ماده اول

اداره
سواد
موزجہ
قرہ

بمقتضای طرح تصویب می نماید که سلباً منع رفتن بزرگان و کثرت نفوس از آنجا بر روی زمینها، بزرگان و زمینها
بناحقاً تصویب و مقرر شد، به معرفت در تمامه منتهی از آنجا و آلمان در طهران، بزرگان

ماده دوم

وزارت معارف با مقرر ترتیب دستوری تعلیمی در تمامه و نظارت در اجرای آنست

در جلسه روز شنبه ۱۳۰۴ پیچ سینه ۱۳۰۴ تصویب شد

شماره سند: ۱۶۱

فرستنده: سفارت ایران در برلین

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: راپورتی راجع به مدرسه آلمانی در طهران

تاریخ: ۱۶ مه ۱۹۲۳ مطابق با ۲۵ ثور ۱۳۰۲ هـ ش

نمره: $\frac{۱۲۴۰}{M.۵}$

متن سند:

راپورت راجع به مدرسه آلمانی در طهران

محرمانه

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

در تعقیب راپورت این سفارت مورخه ۲۲ جوزا ۱۳۰۱ نمره ۷۷۶ راجع به مدرسه آلمانی در طهران، اینک خاطر محترم آن وزارت جلیله را مستحضر می‌دارد، که مذاکرات و مکاتبات بین سفارت دولت علیه و وزارت خارجه آلمان تاکنون ادامه داشته، و همواره این سفارت منتظر بود، نتیجه قطع گرفته، و هر چه زودتر معلمین برای تدریس روانه شوند. ولی نظر به اینکه بعد از ختم جنگ بین‌المللی و فشاری که از همه طرف به آلمان وارد آمده است، و در نتیجه عهدنامه ورسای^۱ که دست و بال آلمانها را بکلی بسته است، و با سختیهایی که باید مجبوراً از طرف فرانسه و بلژیک متحمل شوند، و بالاخره بواسطه فشار کمیسیون ترمیمات (رپاراسیون) که تمام مخارج و عایدات آلمان را کنترل می‌نماید، و به هر مخارجی که لزوم قطع ندارد، اعتراض می‌کند، قطع نظر از عسرت مالیّه به این ملاحظات است، که دولت آلمان خود را به طور رسمی از کمک مالی به مدرسه معذور می‌داند. و بواسطه محذورات دیگر سیاسی نمی‌تواند، رسماً در تأسیس و ترتیب مدرسه مزبور اقدامی بنماید. و از همه گذشته بواسطه عدم تمایل انگلیسها که در توسعه مدرسه آلمانی و اهمیتی که اخیراً آلمانها در افتتاح روابط حسنه با انگلیس می‌دهند،

1. Versay.

در این مدت مذاکرات به طول انجامید. و مشغول بودند راه حلی برای این مسئله پیدا شود، که ظاهراً دولت آلمان در مسئله مدرسه دخیل نبوده، ولی معنأ امور را در تحت نظر داشته باشد. بالاخره قرار شد، یک مجمع خصوصی تشکیل شود، که امور مدرسه را کلاً و جزء اداره نماید. مجمع مزبور عبارت است از چند نفر ایرانی و تجار و متمولین و محترمین آلمانی که به ایران و توسعه معارف ذی نفع هستند. این مجمع وجوهات لازمه را برای کمک به مدرسه و ارسال آلات و ادوات تعلیم و تدریس برای مدرسه و شعبات فنی آن جمع آوری و تهیه می‌کند. ولی باطنأ چنین به نظر می‌آید، که کمک لازمه را دولت آلمان می‌نماید. در این خصوص معاون وزارت خارجه مالسان Maltzan در ۲۵ آوریل به طور خیلی محرمانه با این بنده مذاکرات کرد و در تعقیب آن را در ۳۰ آوریل یادداشتی نوشت که Dr. Heyl مدیر هیئت سرپرستی شاگردان ایرانی در آلمان در این خصوص با بنده مذاکرات خواهد کرد. بنده هم از نقطه نظر معارف پروری و به ملاحظه اینکه راه افتادن مدرسه آلمانی را در طهران که همواره یکی از بهترین مدارس ایران بود، به نحوی که باشد، در صلاح دولت علیه و معارف مملکت ایران می‌داند، به طور خصوصی بدعوتی که در ۱۱ ماه از جمعی از محترمین و روسای ادارات آلمان برای ایجاد مجمع فوق‌الذکر کرده بودند حاضر شد.

حضار عبارت بودند از اشخاص ذیل:

(۱) Prof - Cyraal از وزارت جنگ

(۲) Commazeinrat. Bosch یکی از تجار معتبر آلمان

(۳) Dr. Franke از طرف مجمع Bilrat که یکی از مجامع بزرگ طبای آلمان می‌باشد.

(۴) Courul Wassmusr از وزارت خارجه

(۵) V. Druffei رئیس شعبه ایران در وزارت خارجه

(۶) Rigierungsal Seidhoff از شعبه تعلیمات وزارت خارجه

(۷) Obe - Regierungsal strunk متخصص در امور دواخانه

۸) Dr. Heyl وکیل محکمه و مدیر هیئت سرپرستی شاگردان ایرانی در آلمان.

۹) عزت‌الله خان هدایت نایب این سفارت

۱۰) خودبنده

دکتر هایل نظامنامه تهیه کرده، و باطلاع حضار رساند. و متفقاً قبول شد. در موقع امضای نظامنامه فوق‌الذکر بنده بخیال آنکه شاید دولت علیه موافق نباشد، از امضا خودداری نمودم. ولی چون صریحاً گفته شد، که تمام حضار بطور غیررسمی حاضر شده‌اند، و این محکمه حکم یک کلویی را دارد، که هر کس می‌تواند، عضویت آن را قبول نماید، این بنده نیز نظامنامه را امضا نمود. هیئت مزبور اصرار دارد، که آقای احتشام‌السلطنه و دکتر رزن Dr, Rosen وزیر خارجه سابق آلمان در جزو هیئت رئیسه باشند. ولی نمی‌داند، قبول خواهند کرد یا خیر در هر حال مجمع فوق‌الذکر در ۱۱ ماه مه به طوری که ذکر آن رفت، تشکیل شد و به اکثریت آراء مدیری هیئت به عهده Dr. Heyl محول گردید.

امید است، اینک مدرسه آلمانی که سالها است، بی‌ثمر افتاده، با مساعی این مجمع هر چه زودتر شروع به کار کرده، شعب فنی خود را تشکیل و به معارف مملکت خدمات شایان نماید.

هیئت مزبور می‌خواست، اسم مدرسه را کما فی السابق مدرسه آلمانی بگذارد، ولی بنده پیشنهاد کرد، که چون قسمت اعظم مخارج این مدرسه از طرف دولت ایران است، مدرسه آلمانی بی‌مسمی است. و بهتر است «دارالصنایع» گذارده شود. این پیشنهاد با اکثریت قبول شد. فعلاً این مختصر را محض اطلاع آن وزارت جلیله به عرض رسانید و بدیهی است، در آتیه از جریان این مسئله راپورت‌های مفصل عرض خواهد نمود. زیاده عرضی ندارد.

امضاء

سفارت شاهنشاهی ایران

خبریه

دائرة تربیت و معارف عالی در طهران

مقام شایسته وزارت معارف و اوقاف

برلین مورخه ۱۶ شهر ۱۹۲۳
۱۵ ژوئن ۱۹۰۲

نمبر ۱۱۳۰

ضمیمه به وزارت

در تعقیب وزارت این سعادت در روز ۲۲ جوزا ۱۳۰۱ (۲۷۹) راجع به سبب آگاهی در طهران
 اینک خلاصه نامه از وزارت معارف و اوقاف و مذکورات و نکات و نکات این سعادت در این سعادت
 در این آگاهی تاکنون اداره داشته و در این سعادت منوط به نتیجه قطع گرفته و هر چه زودتر
 معاینه سایر معاینه روانه شوند و در قطع بکنند بعد از قطع بکنند بین المصلح و غیره که از هر طرف
 آگاهی دارد و نکات در نتیجه عهدنامه و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 که باید محرز از طرف دولت و بزرگ بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 و تمام منافع و سعادت آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 قطع از سعادت این سعادت است که در این آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 معذورند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 نباید در این سعادت در این آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 در این سعادت در این آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 قطع در این سعادت در این آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 نکات قطع در این سعادت در این آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 اداره نماید و جمع زود سعادت است از چند نوع ایرانی و خارجی و همچنین در این آگاهی که بکنند و نکات
 در این سعادت در این آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 داد و ستد تمام در این سعادت در این آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 نظر بر این که در این سعادت در این آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 مبنی بر Maltzan در ۲۵ کدیر بطور ضمیمه بخواند و این نیز مذکورات که در تعقیب
 آن در ۲۵ کدیر به دسترس است و Dr. Heyl در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات
 در آگاهی در این سعادت در این آگاهی که بکنند و در این سعادت در این آگاهی که بکنند و نکات

